

УДК 316.334.56:304.3-057.875
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2020-1-22>

МІСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Урсуленко Олена Борисівна,
аспірант кафедри загальної та соціальної психології
Херсонський державний університет
khersonskarada@gmail.com
orcid.org/0000-0001-5423-3334

У психологічному знанні є об'єктивна необхідність розуміння феномена міської ідентичності з метою поглиблення наукового психологічного знання про сутність цього поняття, а також з практичною метою регулювання міграційних процесів, зокрема, освітньої міграції. Оскільки міський простір є важливим компонентом соціального середовища, то параметри міської ідентичності, міра її цілісності, інтегрованості або, навпаки, суперечливості та внутрішньої конфліктності є чинником підтримання психологічного благополуччя особистості.

Мета – встановити взаємозв'язок між рівнем сформованості міської ідентичності та психологічним благополуччям у міській та сільській студентській молоді.

Методи. Застосовано «Шкалу ідентифікації з містом» М. Lalli, яка містить п'ять таких семантичних блоків, як: зовнішня цінність міста, загальна прив'язаність, зв'язок з минулим, сприйняття близькості, цілепокладання; «Шкалу психологічного благополуччя» К. Ріфф в адаптації Т.Д. Шевеленкової, П.П. Фесенко. Опитувальник складається із шести основних шкал: позитивні стосунки з іншими, автономія, управління оточенням, особистісне зростання, мета у житті, самоприйняття. В емпіричному дослідженні взяли участь студенти денної форми навчання, серед них виділено «міських» (батьки проживають у місті) та «сільських» (батьки проживають у селі, студенти мешкають у гуртожитку університету).

Результати та висновки. З'ясовано, що цілісність, інтегрованість міської ідентичності є важливим показником підтримання психологічного благополуччя особистості. Визначено відмінності у рівні прояву міської ідентичності між міськими студентами та сільськими студентами, особливо це стосується таких компонентів, як загальна прив'язаність до міста та зв'язок з минулим. Встановлено взаємозв'язки між міською ідентичністю та показниками психологічного благополуччя, що свідчить про вплив позитивного емоційного ставлення до міста на позитивні стосунки з іншими, здатність керувати своїм оточенням, самоприйняття, бачення саме у місті своєї подальшої життєвої траєкторії, тобто студенти сприймають міське середовище як потенціал, що забезпечує можливість професійно-особистісного розвитку.

Ключові слова: територіальна ідентичність, освітня міграція, суб'єктивне психологічне благополуччя, студентська молодь, прив'язаність до міста, міська та сільська культура.

URBAN IDENTITY AS A FACTOR OF PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF STUDENT YOUTH

Ursulenko Olena Borysivna,
Postgraduate of Department General and Social Psychology
Kherson State University
khersonskarada@gmail.com
orcid.org/0000-0001-5423-3334

In the psychological knowledge there is an objective necessity of understanding the phenomenon of urban identity with the purpose of deepening scientific psychological knowledge about the essence of this concept, as well as for the practical purpose of regulating migration processes, particularly educational migration. Since the urban space is an important component of the social environment, then the parameters of urban identity, the measure of its wholeness, integrity, or, on the contrary, contradiction and internal conflict, are a factor of maintaining the psychological well-being of the individual.

The aim – to establish the interconnection between the level of formation of urban identity and the psychological well-being among urban and rural student youth.

Methods. “The identification scale with the city” by M. Lalli has been applied, which contains five semantic blocks: the external value of the city, general affection, connection with the past, perception of affinity, goal setting; “The scale of psychological well-being” K. Riff in the adaptation of T.D. Shevelenkova, P.P. Fesenko. The questionnaire consists of the six main scales: positive relationships with others, autonomy, environmental management, personal growth, the purpose in life, self-acceptance. The empirical study involved full-time students, the “urban” (parents live in the city) and the “rural” (parents live in the village) have been distinguished among them, the students live in the university dormitory.

Results and conclusions. It has been found out that the wholeness and integrity of urban identity are an important indicator of maintaining the psychological well-being of the individual. The differences in the level

of manifestation of urban identity between urban students and rural students were identified, especially it concerns such components as general affection for the city and connection with the past. It has been established the interconnections between urban identity and the indicators of psychological well-being, that testifies to the influence of a positive emotional attitude to the city on positive relationships with others, the ability to manage their environment, self-acceptance, the vision namely in the city of their further life trajectory, that is, the students perceive the urban environment as the potential that provides an opportunity for professional and personal development.

Key words: territorial identity, educational migration, subjective psychological well-being, student youth, affection for the city, urban and rural culture.

Вступ

У контексті тенденцій до урбанізації способу життя, що спостерігаються у сучасному українському суспільстві, зміни ролі міст, залученості міст до конкуренції, постійної трансформації міського соціокультурного простору, підвищення територіальної мобільності населення з'являється потреба в осмисленні феномена міської ідентичності жителів міста.

Теперішній стан молодого покоління у суспільстві характеризується нестабільністю та суперечливістю. З одного боку, студентська молодь є найбільш мобільною, динамічною частиною суспільства, що має величезний інноваційний потенціал; з іншого боку, через обмежений характер її практичної, творчої діяльності, неповної залученості молодої людини до системи суспільних відносин – найбільш невідгодованою, а тому вразливою її частиною. У молодіжній свідомості та поведінці можуть поєднуватися суперечливі риси та якості: прагнення до ідентифікації та відособлення, конформізм та негативізм, наслідування та заперечення загальноприйнятих норм, прагнення до спілкування та відхід, відгородженість від зовнішнього світу (Неяскіна, Бурова, 2015: 190).

Оскільки міський простір є вкрай важливим компонентом соціального середовища, можна припустити, що параметри міської ідентичності, міра її цілісності, інтегрованості або, навпаки, суперечливості та внутрішньої конфліктності є важливим чинником підтримання психологічного благополуччя особистості (або розвитку дезадаптивних тенденцій).

Мета статті – встановити взаємозв'язок між рівнем сформованості міської ідентичності та психологічним благополуччям у міської та сільської студентської молоді.

1. Теоретичне обґрунтування проблеми

Психологічна наука, звертаючись до міської проблематики, частіше за все вивчає питання, що спрямовані на пошук можливостей вдосконалення міст: пов'язані зі сприйняттям міського простору, вивченням ресурсів міст та пошуку їх конкурентних переваг (Ч. Лендрі, 2006; Штейнбах,

Елінський, 2004). У соціально-психологічній літературі робиться обґрунтування того, що простір є найважливішим джерелом знань людини про саму себе, однією з підстав формування її ідентичності (Белінська, Тихомандрицька, 2001).

Згідно з дослідженнями низки авторів (Блинова, 2018; Губеладзе, 2015; Мікляєва, Румянцева, 2011; Озеріна, 2016; Pol & Castrechini, 2002), міська ідентичність є значущим компонентом соціальної ідентичності сучасної студентської молоді. Аналіз проблеми міської ідентичності дає змогу виокремити такі основні положення:

- міська ідентичність є компонентом соціальної ідентичності, характеризує емоційне наповнення самовизначення індивіда стосовно групи загалом, групового імені, «своїх» та «чужих», а також групових цінностей, соціальних норм, стереотипів тощо;

- міська ідентичність є соціокультурним конструктом, формується у процесах соціалізації та адаптації у певному територіальному поселенні та визначається засвоєнням та відтворенням культурних символів, прийнятих норм, традицій, стиля життя жителів цього міста;

- міська ідентичність є результатом ідентифікації людини з міською спільнотою як великою соціальною групою (Мікляєва, Румянцева, 2011).

Міська ідентичність може розглядатися як показник соціальної адаптації людини лише у тому разі, коли процес її формування передбачає співвіднесення способу життя та стилю соціальної взаємодії людини з домінуючим способом життя та характером соціальної взаємодії, які є прийнятими у місті. Носієм цих параметрів є міська спільнота («містяни»), яка транслює нормативні моделі поведінки, а також задає орієнтири для осмислення різних елементів фізичного середовища міста.

Узагальнюючи основні ознаки феномена міської ідентичності, можна виокремити такі як (Озеріна, 2016): 1) *Соціальна належність*. Основною складовою частиною міської ідентичності є соціальний аспект, що характеризується територіальною належністю та конкретною групою людей

(населення); 2) *Структурованість*. Структура міської ідентичності проявляється на емоційному, когнітивному, поведінковому, мотиваційному рівнях. Емоційний компонент міської ідентичності може бути представлений у вигляді ставлення до міста та до себе як «містянина», задоволеності міським життям, виявом інтересу до історії та культурного життя міста. Когнітивний аспект містить сформований образ міста та міського простору, розуміння його унікальності. Поведінковий компонент зумовлений змістом певних дій, що визначають людину як «містянина» (наприклад, реалізація спільних ініціатив з жителями міста, благоустрій міста тощо). Мотиваційний компонент відображається у вигляді міграційної динаміки та характері бажання (або небажання) бути жителем цього міста. 3) *Спільне конструювання*. Міська ідентичність формується у процесі міжособистісної взаємодії через співставлення себе із групою «містян». 4) *Інтегративний характер*. Поняття міської ідентичності тісно взаємопов'язано із такими феноменами, як бренд та імідж міста. Вона визначає імідж міста – його сприйняття ззовні, на якому, своєю чергою, будується бренд міста. Міська ідентичність відображає не тільки уявлення містян про місто, але й про свою належність до міської спільноти, тобто є внутрішнім ментальним образом. Водночас вона впливає на унікальність змісту зовнішнього міського простору.

Таким чином, міську ідентичність слід розглядати як компонент соціальної ідентичності, результат ідентифікації з групою осіб, що становлять населення того чи іншого міста, та протиставлення населенню інших міст. Представниками аут-груп для носія міської ідентичності можуть виступати як жителі інших міст, так і люди, що проживають у сільській місцевості, завдяки чому у змісті міської ідентичності, на думку А.В. Мікляєвої, П.В. Румянцевої, представлено два смислові ядра. Перше містить осмислення норм, правил та цінностей міського жителя взагалі, на противагу до сільського способу життя («Я-містянин») (Мікляєва, Румянцева, 2011). Друге пов'язане з ідентифікацією з конкретним містом, з асиміляцією саме його цінностей: «я-кистянин», «я-херсонєць» тощо, а також з визначенням місця такого міста у континуумі «столичність – провінційність».

Ідентичність з містом (city identity, urban-related identity) – це конструкт, в якому виразно підкреслюється соціально-психологічний компонент. У контексті цього поняття дослідження міста як фізичної структури з соціально-психологічної точки

зору є цікавим перш за все у зв'язку з тим, яким чином ця структура сприяє або заважає здійсненню взаємодії між людьми, наскільки вона сприяє мобільності всередині міста та доступності соціальних об'єктів та організацій (Pol & Castrechini, 2002; Valera & Guardia, 2002).

Порівнюючи поняття «ідентичність з містом» та «ідентичність з місцем», M Lalli підкреслює, що ідентичність з містом – це більш вузьке поняття. Головним аспектом ідентичності з містом є соціальна мережа її носія (сімейна, професійна, дружня), і назва міста – це тільки символ соціальних контактів, які відбуваються на його території. Проте для формування ідентичності з містом не досить тільки осмислення соціального досвіду. Для ідентифікації необхідно відділити себе від інших людей за принципом «Я живу у цьому місті» – «ВОНИ живуть в іншому місті». Для цього жителі міста визначають характеристики, що є специфічними для свого міста, наприклад, «доброзичливість», «теплота», «гостинність», що означає, що інші міста сприймаються як більш «ворожі», «холодні», «закриті». Тому ідентичність з містом виконує функцію підтримання позитивної ідентичності свого носія (Lalli, 1992).

«Смисловий простір» міста не є продуктом виключно індивідуального досвіду конкретної особистості, він опосередкований образом міста, що відображено у суспільній свідомості. Цей образ є продуктом активності особливої соціальної спільноти, яку можна назвати «містяни», містить у собі суб'єктивне сприйняття міста, оцінку ресурсів міста, уявлення про нормативний спосіб життя (Uzzell, Pol & Badenas, 2002). Таким чином, це є особливим соціальним конструктом, що створюється та підтримується представниками міської спільноти.

Деякі теоретики вважають ідентичність з місцем формою прояву прив'язаності до міста, поруч з почуттям місця та залежністю від місця. Прив'язаність формується через позитивне ставлення людини до місця внаслідок задоволеності ним, якщо це відповідає оцінці та ідентифікації з певним місцем. S. Valera, J. Guardia розглядають прив'язаність до місця як центральний, основний, організуючий компонент ідентичності з місцем. Ідентичність (або ідентифікація) з місцем розуміється як емоційний складник соціальної установки – прив'язаності до місця – та містить у собі символічну значущість місця як сховище емоцій та стосунків, які надають сенс та мету у житті (Озеріна, 2016; Valera & Guardia, 2002).

Розглядаючи адаптацію молоді невеличких поселень до середовища міста, слід

відзначити, що сільська та міська спільноти суттєво відрізняються між собою. В умовах сучасних урбанізованих територій складається певний соціально-психологічний тип людини, який відрізняється рухливістю, раціональністю поведінки, готовністю до постійних змін життєвих обставин.

На відміну від міської культури, сільська є менш складною. Її ритм є більш вільним, кількість свят є більшою, ніж у місті. Сільські жителі спілкуються значно частіше, ніж міські, і їхнє спілкування має переважно родинний характер. За анонімності контактів у місті сільські соціальні зв'язки і взаємодії є відкритими, вони активно інтерпретуються у сільському соціумі. Вікові відмінності у процесі спілкування враховуються меншою мірою. Правила сімейного, професійного та ділового етикету або не виконуються, оскільки невідомі сільським жителям, або підтримуються на інтуїтивному рівні (Губеладзе, 2015).

Отже, міська і сільська спільноти мають значну кількість відмінностей між собою, що позначається на формуванні психологічних особливостей їх членів, це призводить до того, що молода людина, яка мігрувала із села до міста, опиняється в абсолютно інших умовах, ніж ті, що були звичними для неї, що своєю чергою викликає конфлікт між соціальною ідентичністю сільської молоді і реальною соціальною ситуацією.

Коли відбувається переїзд із невеличкого містечка або села до обласного центру на постійне місце проживання, спостерігається конфліктний характер ідентичності, це доведено у дослідженні міграційних процесів (Блинова, 2016). Трансформація міської ідентичності супроводжується підвищенням психічної напруженості, пов'язаної зі збереженням ідентифікації «Я – житель села» за відсутності мотивації повертання у село. У разі збільшення періоду проживання у місті колишні жителі села набувають позитивної міської ідентичності, образ міста отримує позитивне емоційне забарвлення. Найбільш гострий період адаптації спостерігається у перший рік проживання на новому місці, міська ідентичність стає вельми актуальною, її актуалізація супроводжується підвищенням напруженості. До 3–4 року активна фаза трансформації міської ідентичності майже завершується (Блинова, 2018; Губеладзе, 2015).

2. Методологія та методи

В емпіричному дослідженні взяли участь 38 студентів денної форми навчання Херсонського державного університету різних спеціальностей 2–3 курсу, середній вік 20,3 року, серед них – 22 жінки (57,9%) та 16 чоловіків (42,1%). За попереднім опи-

туванням вибірку студентів було розділено на «міських» (батьки проживають у місті) та «сільських» (батьки проживають у селі, студенти мешкають у гуртожитку університету). Нами обрано для дослідження студентів 2–3 курсу, оскільки на цьому етапі первинний період адаптації до міста сільської молоді вже завершено.

Для дослідження міської ідентичності застосовано «Шкалу ідентифікації з містом» М. Lalli (Lalli M., 1992; Мікляєва, Румянцева, 2011). Шкала містить п'ять таких семантичних блоків, як: зовнішня цінність міста, загальна прив'язаність, зв'язок з минулим, сприйняття близькості, цілепокладання (орієнтація на майбутнє). За кожним питанням досліджуваний надає відповідь «згоден», «дещо середнє», «не згоден», що дає змогу встановити кількісний показник для кожної шкали та в цілому за виразністю міської ідентичності.

Для визначення психологічного благополуччя застосовано «Шкалу психологічного благополуччя» (The scales of psychological well-being) К. Ріфф в адаптації Т.Д. Шевеленкової, П.П. Фесенко (Шевеленкова, Фесенко, 2005). Опитувальник складається із шести основних шкал: позитивні стосунки з іншими, автономія, управління оточенням, особистісне зростання, мета у житті, самоприйняття.

Для статистичної обробки результатів застосовано кореляційний аналіз даних за допомогою статистичної програми SPSS-20.

3. Результати та дискусії

За результатами «Шкали ідентифікації з містом» (М. Lalli) отримано такі дані (див. табл. 1).

Результати показують, що усереднені показники ідентифікації з містом перебувають на середньому рівні як у міських студентів ($M = 36,21$; $SD = 4,86$), так і у сільських студентів ($M = 32,28$; $SD = 4,23$), результати міських студентів є трохи вищими, причому статистично значущих відмінностей не отримано.

За окремими шкалами ідентифікації з містом отримано такі дані: за шкалою «Зовнішня цінність міста» отримано значення на рівні нижче за середній в обох досліджуваних вибірках – міські студенти ($M = 5,78$; $SD = 1,13$), сільські студенти ($M = 5,61$; $SD = 1,24$), тобто загалом студентська молодь не вважає своє місто престижним; стримано оцінює переваги життя у місті; кількість об'єктів, якими можна пишатися, є, з погляду студентів, незначною. За шкалою «Загальна прив'язаність» оцінки перебувають на середньому рівні (міська молодь ($M = 7,45$; $SD = 1,49$), сільська молодь ($M = 6,52$; $SD = 1,37$), цей

семантичний блок відображає емоційне ставлення до міста, це почуття зв'язку з конкретним фізичним оточенням на основі смислів, які воно має. Прив'язаність та почуття належності до міста є важливими, щоб встановити емоційний зв'язок з містом, а це призводить до формування почуття безпеки та приналежності до міської спільноти. У міських студентів показники за цією шкалою є вищими за показники сільських студентів.

Шкала «Зв'язок з минулим» показує, що оцінки міських студентів ($M = 9,23$; $SD = 1,74$) значно переважають оцінки сільських студентів ($M = 6,71$; $SD = 1,43$), вони вказують, що у цьому місті багато місць та речей нагадують про приємні та значущі моменти життя, відзначають, що добре знають своє місто, його історичні та культурні особливості.

Значення шкали «Сприйняття близькості» перебувають у діапазоні середніх значень в обох досліджуваних підвбірках: міська молодь ($M = 5,39$; $SD = 1,68$), сільська молодь ($M = 8,02$; $SD = 1,35$).

Цікавими виявилися відмінності між «містянами» ($M = 8,02$; $SD = 1,35$) та «селянами» ($M = 7,12$; $SD = 1,44$) за шкалою «Цілепокладання (орієнтація на майбутнє)», де показники міських студентів є нижчими, ніж показники сільських студентів. Спираючись на зміст шкали, можна стверджувати, що

сільські студенти більшою мірою планують пов'язати своє майбутнє з містом, хотіли б залишитися після закінчення університету, відзначають, що місто є значущим чинником у плануванні своєї життєвої перспективи. Мабуть, міські студенти переважно орієнтуються на столицю та великі міста.

Розглянемо результати дослідження психологічного благополуччя студентів. Слід відзначити, що статистично значущих відмінностей між міською та сільською молоддю не отримано, тому дані представлено за всією вибіркою (див. табл. 2).

Враховуючи нормативні показники за методикою, слід відзначити, що всі шкали психологічного благополуччя перебувають у діапазоні середніх значень: «Позитивні стосунки з іншими» ($M = 67,83$; $SD = 7,34$); «Автономія» ($M = 62,35$; $SD = 6,83$); «Управління оточенням» ($M = 64,12$; $SD = 6,25$); «Особистісне зростання» ($M = 69,04$; $SD = 5,72$); «Мета у житті» ($M = 67,59$; $SD = 7,61$); «Самоприйняття» ($M = 66,14$; $SD = 8,26$).

Наступним етапом нашого дослідження було встановлення взаємозв'язків між показниками міської ідентичності та показниками психологічного благополуччя за допомогою кореляційного аналізу (див. табл. 3).

За результатами кореляційного аналізу нами встановлено наявність взаємо-

Таблиця 1

Середні значення та середньоквадратичні відхилення за «Шкалою ідентифікації з містом» (M. Lalli) (n = 38)

№	Семантичні блоки ідентифікації з містом	Міські студенти (n = 19)		Сільські студенти (n = 19)	
		M	SD	M	SD
1	Зовнішня цінність міста	5,78	1,13	5,61	1,24
2	Загальна прив'язаність	7,45	1,49	6,52	1,37
3	Зв'язок з минулим	9,23	1,74	6,71	1,43
4	Сприйняття близькості	8,32	1,67	8,02	1,35
5	Цілепокладання (орієнтація на майбутнє)	5,39	1,38	7,12	1,44
	Загальна ідентифікація з містом	36,21	4,86	32,28	4,23

Примітка: M – arithmetic mean; SD – mean square deviation

Таблиця 2

Середні значення та середньоквадратичні відхилення за «Шкалою психологічного благополуччя» (K. Ріфф) (n = 38)

	Компоненти психологічного благополуччя	M	SD
1	Позитивні стосунки з іншими	67,83	7,34
2	Автономія	62,35	6,83
3	Управління оточенням	64,12	6,25
4	Особистісне зростання	69,04	5,72
5	Мета у житті	67,59	7,61
	Самоприйняття	66,14	8,26

Примітка: M – arithmetic mean; SD – mean square deviation

зв'язків між загальним показником міської ідентичності та такими характеристиками психологічного благополуччя: «управління оточенням» ($r_s = 0,314$; $p \leq 0,05$); «особистісне зростання» ($r_s = 0,322$; $p \leq 0,05$); «самоприйняття» ($r_s = 0,409$; $p \leq 0,01$). Такі дані дають підстави для висновку, що коли міська ідентичність є більш сформованою, а тому менш конфліктною (це можуть бути або жителі міста, або ті, хто прибув із села, але вже є достатньою мірою адаптованими), студенти відчують свою здатність успішно контролювати свою діяльність, ефективно використовувати можливості для задоволення потреб та досягнення цілей; крім того, респонденти реалізують свій особистісний потенціал та здатні до саморозвитку.

Цікавими виявилися кореляційні взаємозв'язки між окремими шкалами: семантичні блоки міської ідентичності, що переважно відображають емоційне ставлення до міста, а саме «загальна прив'язаність» та «сприйняття близькості» взаємопов'язані із такими параметрами психологічного благополуччя: «загальна прив'язаність» та «позитивні стосунки з іншими» ($r_s = 0,324$; $p \leq 0,05$), «загальна прив'язаність» та «управління оточенням» ($r_s = 0,343$; $p \leq 0,05$), «загальна прив'язаність» та «самоприйняття» ($r_s = 0,407$; $p \leq 0,01$), що свідчить про переважний вплив емоційного компонента міської ідентичності на психологічне благополуччя студентської молоді.

Виявлено статистично значущі кореляційні зв'язки між шкалою міською ідентичності «Цілепокладання (орієнтація на майбутнє)» та такими компонентами психологічного благополуччя: «управління оточенням» ($r_s = 0,385$; $p \leq 0,05$), «особистісне зростання» ($r_s = 0,376$; $p \leq 0,05$), «мета у житті» ($r_s = 0,323$; $p \leq 0,05$), «самоприйняття» ($r_s = 0,414$; $p \leq 0,01$), це дає можливість стверджувати, що чітке

розуміння своїх перспектив у місті, здатність вибудувати свою індивідуальну професійну траєкторію розвитку у цьому місті, розуміння своїх перспектив та подальшого професійного шляху підвищує показники психологічного благополуччя студентської молоді.

Слід зауважити, що такі дані узгоджуються з результатами дослідження Ю.Ю. Неяскіної, О.Є. Бурової, відповідно до якого молоді люди, що характеризуються високим ступенем ідентифікації з містом, вище оцінюють можливості досягти успіхів у професії та кар'єрі, самоствердитися у житті, бути поважними, досягнути бажаної мети, жити повним життям та знайти його сенс (Неяскіна, Бурова. 2015). Респонденти з високим рівнем міської ідентичності меншою мірою схильні вважати, що проживання у місті суттєво не впливає на їхнє життя; серед них більше тих, хто вважає, що «міська належність» допомагає (принаймні, не заважає) досягнути бажаного у різних сферах життя.

На основі теоретичного аналізу наукової літератури та результатів проведеного емпіричного дослідження ми дійшли таких висновків:

1) Міська ідентичність є частиною соціальної ідентичності особистості та проявляється на емоційному (ставлення до міста), когнітивному (образ міста), поведінковому (зміст дій, що характеризують людину як «містянина»), мотиваційному (міграційна динаміка) рівнях. Цілісність, інтегрованість міської ідентичності є важливим показником підтримання психологічного благополуччя особистості.

2) Визначено відмінності у рівні прояву міської ідентичності між міськими студентами та сільськими студентами (ті, хто приїхав для навчання із села), особливо це стосується таких компонентів, як загальна прив'язаність до міста та зв'язок з минулим.

Таблиця 3

Кореляційні взаємозв'язки між показниками міської ідентичності (М. Лаллі) та шкалами психологічного благополуччя (К. Ріфф) (n = 38)

Семантичні блоки ідентифікації з містом	1	2	3	4	5	6
Зовнішня цінність міста	–	–	–	–	–	–
Загальна прив'язаність	0,324*	–	0,343*	–	–	0,407**
Зв'язок з минулим	–	–	–	0,319*	–	–
Сприйняття близькості	0,317*	–	–	–	–	0,398*
Цілепокладання (орієнтація на майбутнє)	–	–	0,385*	0,376*	0,323*	0,414*
Загальна ідентифікація з містом	–	–	0,314*	0,322*	–	0,409**

Примітка: 1. Позитивні стосунки з іншими; 2. Автономія; 3. Управління оточенням; 4. Особистісне зростання; 5. Мета у житті; 6. Самоприйняття. * – $p \leq 0,05$; ** – $p \leq 0,01$

3) Встановлено взаємозв'язки між міською ідентичністю та показниками психологічного благополуччя ($p \leq 0.05$), що свідчить про вплив позитивного емоційного ставлення до міста на позитивні стосунки з іншими, здатність керувати своїм оточенням, самоприйняття, бачення саме у місті своєї майбутньої життєвої траєкторії, тобто студенти сприймають міське середовище як потенціал, що забезпечує можливість професійно особистісного розвитку.

Перспективи подальшого дослідження полягають у розробці програм соціально-психологічного супроводу особистості у процесі адаптації до життя у місті з акцентом на створення умов для формування позитивної міської ідентичності. При цьому одним із важливих аспектів психологічного супроводу людини на етапі адаптації до нового міста є створення умов для усвідомлення власної життєвої перспективи, а також ресурсних аспектів для проживання на теперішньому місці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Белинская Е.П., Тихомандрицкая О.А. Социальная психология личности. Москва : Аспект Пресс, 2001. 301 с.
2. Блинова Е.Е. Психологические аспекты адаптации сельских жителей к условиям городской среды. *Актуальные проблемы психологии личности и социального взаимодействия* : сб. науч. ст. ГрГУ им. Я. Купалы; / науч. ред.: А.В. Ракицкая, О.Г. Митрофанова. Гродно : ГрГУ, 2018. С. 24–31.
3. Блинова О.Є. Соціально-психологічна адаптація вимушених мігрантів: підходи і проблеми вивчення феномена акумуляції. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*. 2016. Вип. 3, том 1. С. 111–117.
4. Блинова О. Є. Соціокультурні та психологічні вектори становлення особистості. Херсон : Вид-во ФОП Вишемирський, 2018. С. 6–29.
5. Губеладзе І.Г. Сільська молодь у місті: пошук ідентичності : монографія. Київ : Міленіум, 2015. 236 с.
6. Лэндри Ч. Креативный город / Пер. с англ. В. Гнедовский, М. Хрусталева. Москва : Классика-XXI, 2006. 399 с.
7. Микляева А.В., Румянцева П.В. Городская идентичность жителя современного мегаполиса: ресурс личного благополучия или зона повышенного риска? Санкт-Петербург : Речь, 2011. 160 с.
8. Неяскина Ю.Ю., Бутова О.Е. Субъективная оценка реализуемости базисных ценностей в условиях города при разных уровнях городской идентичности вузовской молодежи. *Вестник Кемеровского государственного университета. Серия: Психология*. 2015. № 3(63). Том 3. С. 189–196.
9. Озерина А.А. Городская идентичность как социально-психологический феномен. *Вестник Волгоградского государственного университета. Сер. 7, Философия*. 2016. № 4 (34). С. 135–139. DOI: <https://doi.org/10.15688/jvolsu7.2016.4.15> (дата звернення: 23.12.2019).
10. Шевеленкова Т.Д., Фесенко П.П. Психологическое благополучие личности (обзор основных концепций и методика исследования). *Психологическая диагностика*. 2005. № 3. С. 95–129.
11. Штейнбах Х.Э., Елинский В.И. Психология жизненного пространства. Санкт-Петербург : Речь, 2004. 239 с.
12. Lalli M. Urban-related identity: Theory, measurement, and empirical findings. *Journal of Environmental Psychology*. 1992. Vol. 12(4), Dec. Pp. 285–303.
13. Pol E., Castrechini A. City-Identity-Sustainability Research Network. Final Words. *Environment and behavior*. 2002. Vol. 34. Pp. 150–160.
14. Uzzell D., Pol E., Badenas D. Place Identification, Social Cohesion, and Environmental Sustainability. *Environment and Behavior*. Vol. 34. No. 1, January. 2002. Pp. 26–53.
15. Valera S., Guardia J. Urban Social Identity and Sustainability. Barcelona's Olympic Village. *Environment and Behavior*. 2002. Vol. 34. Pp. 81–96.

REFERENCES:

1. Belinskaja, E.P. & Tihomandrickaja, O.A. (2001) Social'naja psihologija lichnosti [Social psychology of personality]. Moskva: Aspekt Press [in Russian].
2. Blynova, O.Ye. (2018) Psihologicheskie aspekty adaptacii sel'skih zhitelej k uslovijam gorodskoj sredy [Psychological aspects of the adaptation of rural residents to urban conditions]. *Aktual'nye problemy psihologii lichnosti i social'nogo vzaimodejstvija – Actual problems of personality psychology and social interaction: collection of scientific articles*. Grodno: Grodnenskiy gosudarstvennyj universitet imeni Janki Kupaly. 24–31 [in Russian].
3. Blynova, O.Ye. (2016). Sotsialno-psykholohichna adaptatsiia vymushenykh mihrantiv: pidkhody i problemy vyvchennia fenomena akulturatsii [Socio-psychological adaptation of forced migrants: approaches and problems of studying the phenomenon of acculturation]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia "Psykhologichni nauky"* – *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series "Psychological Sciences"*, 3(1). 111–117 [in Ukrainian].
4. Blynova, O.Ye. (2018). Sotsiokulturni ta psykholohichni vektory stanovlennia osobystosti [Socio-cultural and psychological vectors of personality formation]. Kherson: Vyd-vo FOP Vyshemyrskyi [in Ukrainian].
5. Hubeladze, I.H. (2015). Silska molod u misti: poshuk identychnosti : monohrafiia [Rural youth in the city: the search for identity: a monograph]. Kyiv: Milenium [in Ukrainian].
6. Ljendri, Ch. (2006) Kreativnyj gorod / Per. s angl. V. Gnedovskij, M. Hrustaleva [Creative city]. Moskva: Klassika-NHI [in Russian].

7. Mikljaeva, A.V. & Rumjanceva, P.V. Gorodskaja identichnost' zhitelja sovremennogo megapolisa: resurs lichnostnogo blagopoluchija ili zona povyshennogo riska? [Urban identity of a resident of a modern metropolis: a resource of personal well-being or a high-risk zone?] Sankt-Peterburg: Rech' [in Russian].
8. Nejaskina, Ju.Ju. & Burova, O.E. (2015). Subektivnaja ocenka realizuемости bazisnyh cennostej v uslovijah goroda pri raznyh urovnjah gorodskoj identichnosti vuzovskoj molodezhi [Subjective assessment of the feasibility of basic values in a city with different levels of urban identity of university youth]. *Vestnik Kemerovskogo gosudarstvennogo universiteta. Serija: Psihologija – Bulletin of the Kemerovo State University. Series: Psychology*, 3(63). Vol. 3. 189–196 [in Russian].
9. Ozerina, A.A. (2016). Gorodskaja identichnost' kak social'no-psihologičeskij fenomen [Urban identity as a socio-psychological phenomenon]. *Vestnik Volgogradskogo gosudarstvennogo universiteta. Ser. 7, Filosofija. – Bulletin of Volgograd State University. Ser. 7, Philosophy*, 4(34). 135–139. Retrieved from: <https://doi.org/10.15688/jvolsu7.2016.4.15> [in Russian].
10. Shevelenkova, T.D. & Fesenko, P.P. (2005). Psihologičeskoe blagopoluchie lichnosti (obzor osnovnyh koncepcij i metodika issledovanija) [Psychological well-being of an individual (review of basic concepts and research methods)]. *Psihologičeskaja diagnostika – Psychological diagnostics*, 3. 95–129 [in Russian].
11. Shtejnbah, H.Je. & Elinskij, V.I. (2004). Psihologija zhiznennogo prostranstva [Psychology of Living Space]. Sankt-Peterburg: Rech' [in Russian].
12. Lalli, M. (1992). Urban-related identity: Theory, measurement, and empirical findings. *Journal of Environmental Psychology*, 12(4). 285–303.
13. Pol, E. & Castrechini, A. (2002). City-Identity-Sustainability Research Network. Final Words. *Environment and behavior*, 34. 150–160.
14. Uzzell, D., Pol, E. & Badenas, D. (2002). Place Identification, Social Cohesion, and Environmental Sustainability. *Environment and Behavior*, 34(1). 26–53.
15. Valera, S. & Guardia, J. (2002). Urban Social Identity and Sustainability. Barcelona's Olympic Village. *Environment and Behavior*, 34. 81–96.

Стаття надійшла до редакції 16.01.2020.
The article was received 16 January 2020.